

СОФИЯ, 10^{ТО} ИЗДАНИЕ
31 МАЙ И 1 ЮНИ 2008 - СФУМАТО

Театрална работилница СФУМАТО, ул. "Димитър Груев" №2, София (в парк „Оборище“, до театър „София“)

УСЕЩАНЕ ЗА АФРИКА

СПОНСОР
EXECUTIVE PRODUCTION
SOFILM
PATRICK SANDRIN

ПАРТНЬОРИ

ПОЧЕТЕН ПРЕДСЕДАТЕЛ: **ГИНЬО ГАНЕВ** ПЪРВИ ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

УЧАСТНИЦИ: **Шарл Тесон** критик, преподавател в Сорбоната
Катрин Рюел политически журналист и кинокритик в РФИ
Самба Феликс Н'Диайе документалист; **Брис Ауну** антрополог
Шейх Тидиан Диа музикант

ВХОД СВОБОДЕН
СУБТИТРИ И ПРЕВОД
НА БЪЛГАРСКИ

Патрик Сандрен, Продуцент и директор на ОТВОРЕН КЛАС

УСЕСАНЕ ЗА АФРИКА: самото заглавие изразява почитанието, което дължим на този толкова богат на култури континент, дава представа за мащабите на онова, което можем да видим и най-вече да осъзнаем, като се стремим да не свеждаме непознатото до познатото. Африканското кино, може би най-младото в света, показва най-вече разрива между традицията и съвременността; защо обаче останалото почти не се снима? В този въпрос е ключът към различията между кодовете, представянето, езика и предаването на наследството ни. Ето защо решихме да кръстосаме погледите си: този на Африка в очите на западния кинодеец, който я снима, и този на самите африканци. Голямото богатство на тези култури, на митологичните им - от обществения строй до естетиката - е наследството, на което големите западни интелектуалци и артисти са станали свидетели, а то е оставило отпечатък си върху тях. Призракът на Африка изниква всеки миг, навсякъде в изкуството, работата и разбиранията им за света. Бих искал да ви разкажа за цялата дейност и плам на онова, което наричаме съвременност: за мислителите от световна величина, от Клод Леви-Строс, който е последният голям пример, до Мишел Лейрис, Марсел Мос, Реймон Русел и много други, а така също и Пикасо, Вилфредо Лам, Мерс Кънингам, Лусинда Чайлд, Каролин Карлсон, Джон

Кейдж, Бастиа, Марсел Дюшан. Ще са ми нужни обаче няколко страници, за да изброя имената на всички покорени, преобразени и просветени, минали през този черен и сияещ континент. Освен това ще ни трябват и няколко дни, за да потънем в тази африканска приказка, в романтичната ѝ и човешка реалност. Помолих няколко приятели да дойдат от Мали, Дакар и Париж и да ни я разкажат, да споделят някои от вкусовете, възвращенията и познанията си, а ние да поговорим за нея и да ѝ изразим почитта си.

Патрик Сандрен

ПАТРИК САНДРЕН

Фотограф, а след това и режисьор: **Новини от Сантяго** (52 мин. за АРТЕ). Делегиран продуцент („Арион продакшън“ и „Ле филм дю сиклон“: над 25 продукции и копродукции с чужди и френски автори на четири континента, сред които: Ф. Торес, П. Льодюк, В. Сармиенто, И. Уриб, П. Роша, А. Танер, В. Херцог, Н. Михалков, А. Флешер, като повечето от тях са били номинирани и награждавани на най-големите фестивали: Кан, Венеция, Берлин, Ню Йорк, Торонто и ФИПА (Международен фестивал за аудиовизуални програми), както и на „Фестивал на реалното“ за документалните филми. Изпълнителен продуцент в България със Софилм, около 30 филма, някои от които копродукции, като „Изток/Запад“ на Режи Варние, номиниран за „Оскар“.

Африканското кино

МОДЕРАТОР И УЧАСТНИК ШАРЛ ТЕСОН

През 80-те години, тогава главен редактор на „Каие дю синема“, понастоящем преподавател по кино в Нова Сорбона Шарл Тесон допринася за откриването на азиатското кино във Франция. Автор е на много произведения и есета (сред които за Луис Бунюел, Сатяджит Рей, Акира Куросава). Той ще бъде водещ и модератор на това издание.

ПОЧЕТЕН ПРЕДСЕДАТЕЛ ГИНЬО ГАНЕВ

Известен политик и общественик, неангажиран с конкретни политически партии, прочут с борбата си за правата на човека. Заместник-председател е на Седмото Велико народно събрание, което приема новата Конституция на Република България от 12 юли 1991 г. Той е председател на парламентарната комисия за изработването на конституцията и неин докладчик. Народен представител е в редица Народни събрания. От 13 април 2005 г. е първият омбудсман на Република България. Участва активно в медийния живот с многобройни публицистични и есеистични материали и прояви. Автор е на книгите: „Гиньо Ганев Style“; „Викове и шепот“; „Парламентарен говор и безмълвие“; „Измислени цитати“.

Сред многобройните теми, разглеждани в Отворените класове, има една, запазена за откриването на кинематографиите, на континенти със своеобразно и оригинално кино. Някои от тях формулират нови хипотези за киното, като се опират на собствената си култура (вж. новото азиатско кино), а други се държат на страни от световната киноиндустрия и разказват истории по различен начин, с друго отношение към времето и пространството. Впускането в недрата на африканското кино (Отвореният клас ще се опира само на киното на Черна Африка) ще ни позволи също така да се докоснем до историята на този континент, политическата - от деколонизацията до провъзгласяванията на независимост, религиозната (християни, мюсюлмани, анимисти), както и културната. Без да забравяме и как киното чрез съществени въпроси, които поставя - от външен поглед върху Африка (етнографските филми) до себеутвърждаване, е било водещо в търсенето на самоличността, в преоткриването на историята.

През призмата на филмите, поставили основите на това кино - от Самбен Усман до Абдераман Сисако, през Сюлейман Сисе, Идриса Уеграого и Гастон Каборе, ще бъдат засегнати важни, винаги завръщащи се теми. На практика е невъзможно да говорим за африканско кино, без да навлезем в социалната и политическата реалност, без да се върнем към корените на една култура (анимизмът, свещеното, маската, танцът, традицията на устните разкази, поетите музиканти и т.н.), до толкова африканското кино винаги е било пресичано от тези различни перспективи, между традицията и съвременността.

Шарл Тесон

Кината на Африка

Африканските кинематографии са сред най-младите в света. Макар често за тяхна официална година на раждане да се приема 1955 г., когато във Франция е заснет първият късометражен филм на чернокожи африкански кинорежисьори - **Африка на Сена**, с автори Полен Виейра и Мамаду Сар, на практика африканската кина се развива през 60-те години с деколонизацията и първите обявявания на независимост, и то по целия континент. Впрочем тези кинематографии са обвързани с бушуващите на континента политически и интелектуални течения повече от които и да било други по света и също толкова ясно на глобално ниво се вписват в логиката на зараждащата се тогава по целия свят политизирана "нова кинематографска вълна", белязана от Пражката пролет, Май 68-ма или Движението за граждански права в САЩ.

Ето че изведнъж на африканските кинорежисьори им се налага да се утвърждават като "неповторими" автори, които за първи път в историята на света предлагат собствените си представи за историята и действителността, до този момент непознати или считани за незначителни от останалата част от света. В борбата си за черната кауза, за различията в културите и представите си, кинорежисьорите трябва да се опълчат едновременно срещу управниците, традиционните сили на един континент, на който има малко

място за представяне, срещу погледа на Другите, расизма, и срещу собствената си публика. Оттук произлизат представите за киното като "вечерно училище" или за "камерата пушка", които са актуални и до днес. Африканското кино се приемаше за политическо и бе нужен огромен талант и безгранична креативност, за да се утвърди някой като кинорежисьор и автор.

Малко повече от петдесет години по-късно, въпреки политическите и финансовите трудности, въпреки кризите на обществата им, конфликтите, глада, африканските кинорежисьори снимат. Разкриха непознати картини, различни начини да виждаш и разказваш света, истории и своеобразни естетики, интегрираха външни техники и влияния, наложиха своето виждане за международната сцена, създадоха синергии, разкриха таланта си. Ние трябва само да ги открием.

Катрин Рюел

Участник

КАТРИН РЮЕЛ БИОГРАФИЯ

Политически журналист и кинокритик в РФИ от 1971 г., продуцент на седмично предаване "Кината по света", Катрин Рюел започва кариерата си в Радио Франс, след като завършва политически науки. Въпреки че любимата ѝ медия е радиото, през годините тя работи заедно с Ги Енебел в **Африка, Азия** и с Елизабет Лагаш в **Млада Африка**, продуцира и заснема за РФО и Канал + многобройни портрети на африкански кинорежисьори.

Извън журналистическата си дейност Катрин Рюел също така е била член на съвета за номинациите или журито на редица фестивали (сред които **Седмица на критиката**, ФЕПАКО в Уагадугу) и институции (**Фондове за Юга**).

Съавтор е на множество справочници за африканското кино от 1978 г. насам - **Африкански кинорежисьори**

1978 г., (**Синемаксион**), **La Nascita del Cinéma Africano** (Торино, 1995 г.), **Африка 50** (Арматан, 2005 г.), **Днешните африкански кинорежисьори** (Картала, 2006 г.); също така е избрана от Серж Дейни за член на съвета на първия Фестивал на трите континента (Нант, 1979 г.); от 1980 г. организира фестивали и киносъбития, посветени на киното в Черния свят, в рамките на асоциация "Корени", чийто президент е: **Black independant American Cinéma -1980 г.**, **Черни корени** -1985-1997-1998-1999-2000-2001-2002-2003 г.

Последни дейности, продължаващи и до днес: **Кино клуб Африка** в Музея "Данпер", от 2004 г., срещите **Погледи върху робството** в Париж от 2006 г., както и **Изгнания и спомени** на о. Горей, от 2007 г.

Също така дава идеята за първата колекция "Музика от африкански филми" в РФИ - **Африкавизион**. Извън предаванията и проектите си за РФИ Катрин Рюел сътрудничи и за Африкамания - **Френска филмотека, януари-март 08**, и за DVD колекцията, инициатива на Арте - Африкански кинорежисьори.

В момента заедно с Имигрантска общност подготвя фестивал и кино клубове, посветени на **Киното на имиграцията** по модела на Кино клуб "Африка".

Участник

САМБА ФЕЛИКС Н'ДИАЙЕ
БИОГРАФИЯ

Роденият в Сенегал през 1945 г. Самба Феликс Н'Диайе е признат за най-добрия африкански документалист. Завършва магистратура по кино в университета Париж 8, Франция, следва етнопсихиатрия, а в Дакар учи право и икономически науки.

Сред петнайсетината документални филма, които е режисирал, можем да цитираме *Перентал* (1975 г.) - относно ефекта на масажите на кърмачета, *Гети Теї* (1978 г.), фокусиран върху паралела между риболова, описан като занаят, и ритъма на океана. Поредицата от пет филма *Съкровището на кофите за боклук* (1989 г.) на практика без коментар разкрива магията на преобразяването на възстановените способности. Н'Диайе продължава да следи африканските съпротивителни движения с *Амаду Диало, живопис под стъкло* (1992 г.), *Дакар-Бамако* (1992 г.) и *Нгор, духът на местата* (1994 г.) за единственото село, опълчило се срещу дакарските урбанисти. През 2004 г. заснема *Спомени за Руанда*, в който 4 години след геноцида десетина африкански писатели се озовават в Кизали в писателска резиденция и по този начин слагат край на мълчанието, на което африканските интелектуалци се били обрекли; след това *Въпроси към родната земя* (2006 г.) - филм относно настоящето и бъдещето на Африка, който не спестява нищо, но и не навява афропесимизъм.

Самба Феликс Н'Диайе проправи пътя за африканската документалистика:

Вие от самото начало сте заложили на документалните филми, докато повечето африкански кинодейци предпочитат игралните. Защо?

*В началото не съм си задавал този въпрос, интересувах се киното, което винаги е на границата между документалното и измисленото, от Флашърти до *Жажда за зло* на Уелес, от италианския неореализъм до Сатяджит Рей... Беше ми интересно, без да има постановка, само трябваше да съм на правилното място и да имам правилната позиция, за да правя кино, което едновременно да съдържа и измислици. Усецах тази близост в желанието си да видя света и да говоря за него. Но фактът, че и съвсем малък екип беше достатъчен за заснемането на филм, също беше важен за мен, тъй като според мен така е по-лесно да се осъществи контакт с хората, живеещи на дадено място. С този малък екип - звукооператор, оператор на камера и техник, можех да договорям пътувания до домовете на хора, при които сам се камиши или пък те камиши. Филмите, които чувствам близки, са точно този тип - истински човешки, оставящи следи и изграждащи връзки.*

Трудно ли е да си пионер?

Беше през 60-те, когато едно неуко кино трябваше да си пробива път без

школа, без учители... Поколенията ми създаде пълнометражни филми, които обаче бяха някак празни, тъй като им липсваше постановка, реалното ми изглеждаше по-богато.

Какво ви изглежда важно в гледната точка, която показвате?

Има двама философи, от които се ръководя, моите баба и дядо. Те ме накараха да разбера какви са местата на този, който разказва, и този, който слуша. Баба ми казваше, че интересната дума винаги има уши. Дума без уши не е дума. Тоест важното е да намериш мястото си, за да слушаш героите на филмите ни.

Днес работите много с младите кинодейци от Дакар...

Да, днес съм заобиколен от млади мъже и жени режисьори, които идват да ме видят, тъй като вратата ми е широко отворена. Мислят, че ще им дам повече, отколкото имам. Това ме стимулира и ме връща към една предишна мечта. Има едно местно заведение, през което минават и млади, и стари, и заедно наново създават света. Наскоро един филм за изгнаниците от Хаити свършваше така, това е нещо, което досега не бях виждал никъде в африканското кино. Трябваше да има обмен между кинодейците, да обсъждаме все още младата ни кинематография.

Участник

БРИС АУНУ БИОГРАФИЯ

Антропологът Брис Ауну е човекът, който стои зад **Вторниците на етнографските филми** в Музея на човека, грижата за които поема от пионера на етнографското кино Жан Руш, на когото преди това е асистент. Отговорен за антропологична визуална програма, посветена на изучаването на култа към обсебване, той продължава труда на човека, поставил началото на истинското сливане на киното и антропологията във Франция. Под името **Другият и Свещеното** този цикъл от прожекции дебати се представя като основно място, където се срещат и разпространяват документални продукции относно разнообразието на религиозното явление. Обект на изследванията на Брис Ауну са вуду и силата на въображението в Западна Африка и на Карибите. През изминалата година той си позволи да преподава в рамките на магистърската програма **Антропология**

на предмета в Националния музей за естествена история. Освен всичко той се занимава и с журналистическа дейност, пише кинокритика и музикална хроника в списание Африка ентърнационал, издавано в Париж. Сред многобройните му публикации можем да споменем - **Разгневени богове в Ганжел** - Разгневени божества и визуална антропология в "Съвременна Африка", бр.196, Ла докюмантасион франсез, 2000 г. - **Какво казва музиката към филма?** в "Думи и музика", бр.154, април/юни 2004 г., Нотр либрери/Ревию де литератюр дю Сюд.

Жан Руш

Известен киноеец етнолог, ключова фигура на визуалната антропология, **привърженик на директното кино**, през 50-годишната си кариера Жан Руш режисира над **136 филма**, най-вече в Африка, близо до племената **догон (Мали) и сонге (Нигер)**. Освен основател на **Комитета на етнографския филм** заедно с Марсел Гриол, Андре Льороа-Гуран, Анри Ланглоа, Клод Леви-Строс и Енрико Фулкиньони, Жан Руш неизменно е пример за режисьорите от Новата вълна. Между 1986 и 1991 г. е президент на Френската филмотека. **Привърженик на т.нар. синема верите** (кино истина), Жан Руш намира смъртта си през февруари 2004 г. при инцидент в Нигер, където асистира на ретроспектива на нигерското кино.

Маски, транс, обсебване...

• **Препоръка** - Когато се говори за "африканска традиция, никога не бива да се обобщава. Няма една Африка, един типичен африканец или африканска традиция, валидна за всички райони и етноси. Разбира се, има много неизменни неща (повсеместно присъствие на свещеното, връзка между видимия и невидимия свят, между живите и мъртвите, чувството за общност, религиозно уважение към майката и т.н.), но има и многобройни разлики: боговете, свещените символи, религиозните забрани и произлизащите от всичко това обществени традиции си променят от един район до друг, от един етнос до друг, понякога дори от село до село.
Амаду Ампаге Ба, 1986 г. (1901 - 1991 г.) Малийски писател, хуманист, разказвач

• **Маските всъщност са живи същества: толкова са многобройни, че е невъзможно да се изброят обществата, в които поверните на грижите на жреците или на пълномошниците им маски ежедневно са умолявани, обгрижвани, хранени... (...)** Маската отклонява общуването от човешката му, социална и светска функция, за да изгради връзка със света на свещеното. Следователно маската не говори или ако говори, то е на друг език, който си е неин и фонетично, и семантично се противопоставя на този, който хората използват, за да общуват помежду си. Ако собственикът ѝ се е държал зле с нея или я е осквернил със светотатството си, тя може да му отмъсти, като го убие - например като се свива върху него, докато го задушва. Тези вярвания са толкова живи, че понякога са достатъчни, за да се обясни защо някои маски са изключително редки в музеите: местните отказват да се лишат от тях от страх, че маската може да приеме поставянето си зад витрина като изоставяне.

Клод Леви-Строс (Маската в Символи и двойниците им, Париж, Плон, 1989 г.)
Антрополог, френски философ, роден през 1908 г. Основоположник на структурализма в антропологията.

• **Заснемането на транс, навлизането в необикновения свят на непредвидими и щедри богове предизвикваше пионера на визуалната антропология Жан Руш. Диалогът с боговете е самата същност на ритуалите за обсебване. "Да влезеш в един филм, казваше той по време на снимките на Туру и Бити (късометражен филм за кинотранса), това значи да се потопиш в реалността, едновременно да си там и да си невидим. "Ето защо камерата се превръща в ритуален предмет за киноееца етнограф, актьор, участващ в заснеманата церемония..."**

Брис Ауну
(Вторници на етнографските филми, 2007 г.)

• **Така на всеки обсебвач тани, на който присъстват, двамата обсебени идват и ме поздравяват също както и съседите ми, винаги дълго разговарят с мен. Също както и за жреците, за зрителите и изобщи за хората от Сонге аз вече не съм външен наблюдател, а пламенен привърженик на култа към гениите; точно "ловец на гении".**

Жан Руш
(Религията и магията на сонге, 1989 г.)

• **Обсебването: Макап танцът да е най-доброто средство да се докарат "конете" до обсебване, понякога се случва така, че е обсебен някой, който поради някаква причина не танцува: просто изведнъж зрител получава криза...**
Жан Руш
(Религията и магията на сонге, 1989 г.)

Програма

Изготвена от Катрин Рюел и Шарл Тесон

Дискусиите ще бъдат прекъсвани от музикалните паузи на Шейх Тигуан Диа.

			УЧАСТНИЦИ	ОТКЪСИ ОТ ФИЛМИТЕ НА:
СЪБОТА, 31 МАИ от 10 ч. до 13 ч.	"Огнените години" 1955 -1975 г.: Предистория и раждане на кината на Африка Контекст: Независимост и последни колониални войни	От Жан Руш и белите бащи до африканските кинодейци: Сенегал, Нигер, Мали, Габон. Първи институции: Алжирската харта, Панафриканската федерация на кинодейците, основаване на фестивалите на Картаген и на Феспако.	Шарл Тесон Катрин Рюел Самба Феликс Н'Диайе Брис Ауну	Жан Руш, Самбен Усман, Уамру Ганда, Мустафа Аласан, Дезире Екаре
СЪБОТА, 31 МАИ от 14.30 ч. до 18.30 ч.	"Оловните години" 1975-2000 г. Край на утопиите и блоковете и влизане в световния пазар.	Геополитика, история и икономика на киното. Поява на новите кинематографии. Поява на световната сцена: присъствие на големите международни фестивали.	Шарл Тесон Катрин Рюел Самба Феликс Н'Диайе Брис Ауну	Жан-Пиер Диконз Пина, Сюлейман Сисе, Мег Онго, Самбен Усман, Роже Гноан М'Бала
НЕДЕЛЯ, 1 ЮНИ от 11.30 ч. до 14 ч.	"Автори, актьори, музиканти" 1975-2000 г.	Големите автори: Западна, Източна и Южна Африка. Великите филмови композитори, актьорите.	Шарл Тесон Катрин Рюел Самба Феликс Н'Диайе Брис Ауну	Джибрил Диоп Мамбети, Идриса Уедраого, Гастон Каборе, Шейх Умар Сисоко, Абдераман Сисако, Жан-Пиер Беколо, Муез Нгангура, Флора Гомез
НЕДЕЛЯ, 1 ЮНИ от 15.30 ч. до 18 ч.	"Съвременното кино, новата смяна" 2000-2008 г.	Поява на нови страни, сред които ЮАР след апартейда и английски и португалски говорещите държави. Нови кинодейци, нови техники и естетики; връщане към жанровото кино - комедии, криминалета, музикални комедии и т.н. Значение на документалните филми.	Шарл Тесон Катрин Рюел Самба Феликс Н'Диайе Брис Ауну	Млади документалисти: Зезе Гамбоа, Имунга Иванга, Зола Мазеко, Нютон Агюака, Махамат Салех Харун, Феликс Самба Н'Диайе, Шейх Н'Диайе

Участник

ШЕЙХ ТИДИАН ДИА БИОГРАФИЯ

Шейх Тидиан Диа, малийски музикант, живеещ във Франция, е талантлив и изключително прочувствен изпълнител на кора.

Учил се е от големи майстори като Сидики Диабате, Карамого Сисоко, Тумани Диабате, Балаке Сисоко в продължение на 15 години.

Признатият за прекрасен музикант в страната си Диа усъвършенства изпълненията си по време на традиционни мандигски събития. Акомпанира на изпълнители като Тумани Диабате или Али Фарка Туре и демонстрира завидното си майсторство. Оттогава самият той предава уменията си на ученици от целия свят.

Благодарение на една среща на френски музиканти в Бамако той има късмет да получи възможност да замине на турне в Южна Франция, а след това и в Бретан заедно с "Манд блус бенд".

Впоследствие участва в създаването на първия албум на Тома Сидибе и "Дуниаквите", озаглавен "Мали-Мело", и през следващите три години пътуват заедно на различни турнета във Франция, Швейцария, Африка, Канада и Бразилия.

В момента Шейх Тидиан Диа преживява истинска любовна история с Бретан: установилият се във Ван, Морбиан, Диа е прекръстен от приятели-

те си от "Манд блус бенд" на "Еруан льо Гарек".

Музиката им пътува между мандигската традиция, блуса, ориенталското звучене, салсата и келтските отънъци. Всъщност заедно с най-различните си по произход приятели музиканти Тидиан работи върху първия си албум, с който ще може да разкрие кората си като "мултикулти".

Шейх Тидиан Диа ще предлага музикални паузи по време на двата дни на Отворения клас.

Някои традиционни африкански инструменти

ДЖЕМБЕ

Джембето се появява у народа малинке (в Гвинея) и се разпространява под различни форми в почти цяла Западна Африка. Всъщност завладява цялата бивша Мандигска империя, простираща се от Сенегал до Бенин (+- 1300 г.пр.н.е.). Това е ударен инструмент с опънатата кожа (от коза или антилопа), на който се свири с ръце. Казват, че широката форма на тялото му произлиза от съда за счукване на зърно. Джембето присъства по време на различни обществени прояви при традиционните празници: кръщение, обряждане, годеж, сватби, погребения, събирания, балове с маски, земеделски празници (оран, септември, реколта)...

БАЛАФОН

Балафонът е перкусионен инструмент, чиято родина е Западна Африка. Това е вид ксилофон - пента- или хептатоничен. На малинке (езика на племето малинке), balafon произлиза от думите bala (инструмент) и fon (звук). Bala е вид балафон от големи кратуни и широки пластици (например в районите на Колокани и Бобо Диуласо), с ниски тонове. Balani (ni е умалителна частица), е балафон с малки кратунки и тесни пластици (3 до 4 см), с повисоки тонове, обикновено се използва в оркестър. Balani има 21 пластици, а при bala те варират според района. Първият балафон се е появил в Мандигската империя, между Гвинея и Мали. Този инструмент се споменава в националния химн на Сенегал: "Всички хващайте корите, удрайте балафоните."

ДЖЕМБЕ

КОРА

Струнен инструмент от мандигския свят. Първите следи от този 21-

БАЛАФОН

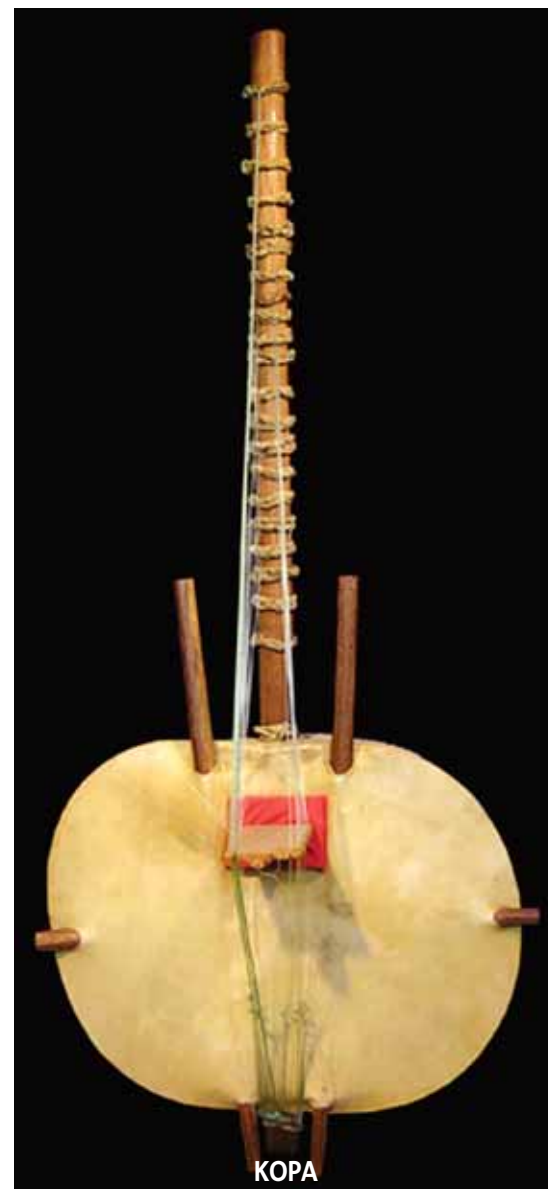
струнен инструмент са открити в Сахара и датират от края на XV век. Истински преносим дневник, кората е привилегия на поетите музиканти. През последните години тя става солов инструмент, който без колебание се състезава в различни музикални жанрове. Кората се състои от кратунка и резонантна кутия, към която е прикрепен централният цилиндричен гриф от санталово или махагоново дърво. Двадесет и едната струни са разпределени в две успоредни редици върху отвесно столче на резонантната дъска от телешка кожа. Това е най-усъвършенстваната арфа в Африка.

Кемеле н'гони (или камален кони)

Този инструмент е арфата лютня на младите. Състоящият се от кратунка, дървен гриф и найлонови струни камален кони (на езика бамбара) принадлежи към етническата група Пьол от Васулу. Светската му музика е предназначена най-вече за младите (младежи и девойки) и за жените, а музиката донзон кони е посветена на лова. Този инструмент има важно място в съвременната малийска музика.

М'БОЛОН

М'болонът е ритмичен инструмент с три струни от семейството на донсо н'гони, арфата на музиката на ловците, и камеле н'гони, на която свирят младите. Съставен е от кутия като кратунка, покрита с кожа от антилопа, над която има леко наклонен бамбуков гриф, а върху него са прикрепени три усукани струни. На м'болон се свири с помощта на дървена пръчка с V-образна форма. Историята му започва през X- век, в централната и южната част на Мали. Звучал вечер преди схватки между племената. На този инструмент се свирело и по време на традиционните погребални обичаи. Тъй като е преценен за несъвместим с ислямските практики, м'болонът е на път да изчезне. И все пак той все още ободрява земеделските труженици по полетата.

КОРА

М'БОЛОН

Създателите на африканското кино

Откъси от филмите им ще бъдат представени по време на Отворения клас.

Мустафа Аласан

Един от бащите на африканското кино. Гениален самоук творец, Мустафа Аласан изобретява отново магическия прожекционен апарат, продуцира анимационни филми на компютър или пуска фантазията си да създава истории на воля.

Сюлейман Сисе

Роден в Бамако, Мали, Сюлейман Сисе изучава кино в Москва. Става известен на широката публика с *Finyé* (Вятърът) през 1982 г., първия филм от трилогия, в която се включват още *Vaara* (Работата) през 1979 г., и *Yeelen* (Светлината).

Джибрил Диоп-Мамбети

Джибрил Диоп-Мамбети е роден в Дакар, Сенегал, през 1945 г. Истинска легенда в авторското кино, дължим му: *Туки Буки* (1973 г.), *Хиени* (1992 г.), *Малката продавачка на слънце* (1998 г.). Джибрил Диоп-Мамбети издъхва по време на монтажа на последния си филм.

Дезире Екаре

Роден в Брега на слоновата кост, Дезире Екаре следва във Франция от 1962 до 1964 г. курсовете в Националната консерватория по драматични изкуства. През 1965 г. се явява на приемния изпит на Висшия институт по кинематография и е приет. Режисира Женски лица, номиниран на фестивала в Кан през 1985 г.

Умару Ганда

Роден през 1937 г. в Ниамей (Нигер), Умару Ганда е пехотинец в колониалната войска, най-вече в Индокитай. Когато се завръща у дома, самоук, той се обръща към кино. Подписва се под филмите *Кабскабо* (1968 г.), *Полигамният Уазу* (1970 г.), *Сайтан* (1972 г.), *Изгнаникът* (1980 г.).

Флора Гомес

Роден в Кадик, Гвинея Бисау, в края на 70-те Флора Гомес режисира няколко късометражни филма, както и първия си полнометражен *Мортю нега* през 1988 г. Следват *Си-*

ните очи на Йонта (1992 г.) и *Дървото на душите / Po di Sangui* (1996 г.), представени на фестивала в Кан, и *Nha fala* (2002 г.), представен на фестивала във Венеция.

Мег Хонго

Роденият в Атар, Мавритания, актьор и ангажиран режисьор Мег Хонго пристига във Франция през 60-те години. Режисира няколко късометражни филма, а полнометражният му *Слънце* (1971 г.) е номиниран за фестивала в Кан. Последният му филм е *Фатима, алжирката от Дакар* (2004 г.).

Гастон Каборе

Роденият в Бободиуласо, Буркина Фасо, Гастон Каборе е едновременно сценарист, режисьор и продуцент, а също и преподавател. Филмът му *Виуд Яат* получи Ордена на Йененга на Феспако през 1997 г.

Дани Куяте

Роден в Бобо Диуласо в Буркина Фасо, Дани Куяте режисира първия си късометражен филм през 1995 г.: *Кейта! Наследството на поета музикант*, последван от *Сиа, сънят на питона* през 2001 г. и *Сагата Уага* през 2004 г.

Зола Масеко

Роден в изгнание през 1967 г., Зола Масеко учи в Свазиленд и в Танзания, а след това в Националната школа за филми и телевизия във Великобритания. През 2005 г. филмът му *Дръм* печели голямата награда на Феспако, дебют за южноафриканското кино.

Идриса Уеграого

Роденият в Буркина Фасо Идриса Уеграого учи в Уагадугу, във Всеруския държавен институт по кинематография "С.А. Герасимов" в Москва и във френския Висш институт по кинематография. Снима редица късометражни документални филми. Полнометраж-

ният му *Yaaba*, получава Наградата на международната критика в Кан през 1989 г. Една година по-късно *Tila?* получава голямата награда на журито. Уеграого живее в Буркина, където продуцира и режисира пожелания успех телевизионен сериал *Съдийката красавица*, а през 2002 г. *Гневът на боговете*.

Усман Самбен

Усман Самбен е роден през 1923 г. в Зигиншор, Сенегал. Дава на страната си първия стойностен полнометражен африкански филм *Чернокожата от...* през 1966 г. Той е една от емблематичните фигури на африканското кино. Самбен проявява особен интерес към положението на жените в Африка (*Faat Kiné* през 2001 г. и *Moolaadé* през 2004 г., където изобличава практиката да се изрязват външните полови органи).

Абдераман Сисако

Роденият в Мавритания и получил образованието си в Съветския съюз Абдераман Сисако режисира първия си полнометражен фантастичен филм *Животът на земята* и го представя на фестивала в Кан през 1998 г. В *Бамако* са засегнати отношенията между Севера и Юга, филмът е представен в Кан извън официалната селекция и получава много добри отзиви от медиите.

Шейх Умар Сисоко

Роденият в Мали Шейх Умар Сисоко става министър на културата в страната си през 2002 г. Автор е на *Гимба тираниът* (1995 г.), който получава Голямата награда на Феспако, *Сътворението* през 1999 г., избран за фестивала в Кан, както и на *Победен*, награда на РФИ на Феспако през 2001 г.

Ориентури

Ключовите дати в африканското кино

ВЪЗНИКВАНЕ

1897 г.: първи кинопрожекции в Тунис.

1922 г.: в Тунис Албер Самма Чикли снима първия късометражен филм Зохра.

1955 г.: *Африка на Сена*, първият южноафрикански филм, е заснет в Париж от африканска киногрупа, в него участват сенегалците Полен Суману Виейра, Жак Мело Кан, Мамаду Сар и Робер Каристан.

СЛЕД 60-ТЕ ГОДИНИ

1963 г.: *Borrom Sarret*, първият късометражен филм, режисиран от чернокож в Африка. В него Самбен Усман разказва в 20 минути прежеждията на един нещастен колар от Дакар.

1966 г.: *Чернокожата от...* на Самбен Усман получава наградата „Жан Виго“ във Франция и утвърждава името на сенегалския кинорежисьор.

1966 г.: за първи път се провеждат Кинодните на Картаген в Тунис. Под влиянието на Тахар Шериаа те се превръщат в платформа на арабските и африканските образи, издигана през октомври на всеки две години.

1969 г.: първа Седмица на африканското кино в Уагадугу, която впоследствие става Панафрикански кино- и телевизионен фестивал (Феспако) в Уагадугу.

1970 г.: конгрес в Тунис, на който се основава Панафриканската федерация на кинорежисьорите (Фепаци). Тя обединява професионалистите, които приемат борбени текстове като Алжирската харта или Манифеста от Ниамей, и се опитва да окаже натиск над държавите да подкрепят киното. Седалището ѝ е в Уагадугу от 1975 г. насам. 1970 е също и годината, в която Волговите власти (Буркина Фасо се казва още Горна Волга) национализират сектора

за дистрибуция на чуждестранни филми, който до този момент за цяла френска говореща Черна Африка е в ръцете на колониалните компании „Секма“ и „Комасико“. Също така, те предоставят част от приходите на кинозалоните за финансиране на местни филми.

1973 г.: Туку Буки, на сенегалеца Джибрил Диоп Мамбети участва на фестивала в Кан.

1975 г.: *Хроника на огнените години* на алжиреца Мохамед Лакдар Хамина получава Златна палма на фестивала в Кан.

1976 г.: *Писмо от село* на сенегалката Сафи Фаї е представен на Седмицата на критиката в Кан. За първи път чернокожа жена от Африка режисира пълнометражен филм. Африканският институт за кинематография, първото висше аудиовизуално училище в Африка, функционира в Уагадугу от 1976 до 1987 г.

1985 г.: III конгрес на Фепаци в Уагадугу, наречен „възродителен“. Гастон Каборе от Буркина Фасо става главен секретар-пост, който заема чак до 1997 г.

1985 г.: първи Дни на африканското кино, организирани в Монреал от „Погледи към Африка“ с една креолска част и друга, посветена на канадското виждане за Африка и креолските страни.

1987 г.: *Yeelen* на Сюлейман Сисе от Мали получава наградата на журито на фестивала в Кан.

1990 г.: *Тилай* на Игриса Уедраого получава наградата на журито на фестивала в Кан.

1995 г.: тържествено откриване на Африканската филмотека на Уагадугу, първа по рода си във вътрешността на Африка.

1996 г.: основан е Ситензи филм маркет в Кап, ЮАР. Също и филмовият фестивал на Занзибар (Танзания), и филмовият фестивал на Хараре (Зимбабве).

1997 г.: *Кини и Агамс* на Игриса Уедраого от Буркина Фасо е номиниран за фестивала в Кан.

2000 г.: Основан е Международният филмов фестивал на Маракеш.

2006 г.: Първа среща на върха за африкански филми, организирана от ЮАР (в Тшване, новото име на Претория) и Седми конгрес на Фепаци. Южноафриканката Сеути Бюлан Опа заема поста главен секретар.

2006 г.: *Бамако* от Абдераман Сисако получава овациите на критиците на фестивала в Кан.

2006 г.: *Дарат* на Махамат-Салех Харун от Чаг получава специалната награда на журито на Мостра, Венеция.

2006 г.: кинематографският комплекс в Гамарт е изцяло подновен от Тарак Бен Амар и приема името LTC-Gammarth. За първи път се провежда фестивалът за документални филми в Тунис.

2007 г.: 20-о издание на Феспако, на което е награден филмът *Езра* на нигериеца Нютон Адуака (златен еталон).

Отворен Клас

Между пет и шест посветени на киното тематични срещи на година, на които каним професионалисти. Те са режисьори, актьори, членове на снимачни екипи, критици, писатели, философи, есеисти, продуценти, програмни директори на телевизионни канали и аудио-визуални компании. Участват също и други личности, допълващи дебата с похватите и дейността си. Те са университетски преподаватели, организатори на изложби или директори на университети, институции, списания, свър-

зани с живите изкуства и с киното. Изборът на участниците ни се определя както от знанията и известността им, така и от способността им да водят приятелски беседи и желанието им да предадат опита и страстта си. Те коментират и разкриват връзките, изтъкани с писменото творчество, с изкуствата като цяло, а също и с обществените и хуманитарните науки, и с живота - призовани, уловени или сътворени от киното.

Безплатни и отворени за всички, тези тематични срещи не са лекции, а възможност да се видят наистина многобройни филми и да се обсъди киното и онова, което то снима. Критичен поглед към света и обществото, но и откриване на стиловете и жанровете, характеризиращи кинодейците.

ОТВОРЕНИЯТ КЛАС ни разкрива различни култури, творби и големи автори, които в София са почти непознати.

Предишни издания на ОТВОРЕНИЯ КЛАС:

24/25 септември 2005 г.:

Срещата на киното с другите изкуства

17/18 декември 2005 г.:

Киното снима и показва упражняването на

професии и хората на работа

9/10 декември 2006 г.:

Лицата на града, Париж през погледа на...

3/4 юни 2007 г.:

Европа в Холивуд

23/24 юни 2007 г.:

Новото азиатско кино

29/30 септември 2007 г.:

Декорът в киното

1/2 ноември 2007 г.:

АРТЕ, културата от малкия екран

8/9 март 2008 г.:

Поглед към света: театърът и киното

19/20 април 2008 г.:

Метаморфозата в киното

Предстоящи издания на ОТВОРЕНИЯ КЛАС:

25 и 26 октомври 2008 г.,

Фестивал Филмини:

Анимационното кино

Гости:

очаква се потвърждение

29 и 30 ноември 2008 г.:

Документалното кино

Никола Филибер, режисьор на документални филми;

Франсоа Кая, философ,

режисьор на документални филми;

Франсоа Нини,

философ, программен директор,

критик, режисьор и професор (Висше кинематографско училище, Сорбоната)

ЕКИП

Каролин Жанжан

Координатор

+359 896 66 54 80

+33 6 76 77 84 85

carolinejeanjean@orange.fr

Меглена Шкодрева

Координатор

+359 896 66 54 85

megui@sofilm.net

Невена Праматарова

Пресаташе от България

+359 878 17 58 81

nevena_pramatarova@yahoo.com

Франсоаз Ландеск

Пресаташе от Франция

+33 6 83 54 41 97

francoiselandesque@hotmail.fr